

Συμμετοχικό βίντεο για τις περιθωριοποιημένες, μειονεκτούσες ή ειδήλλως ευάλωτες ομάδες

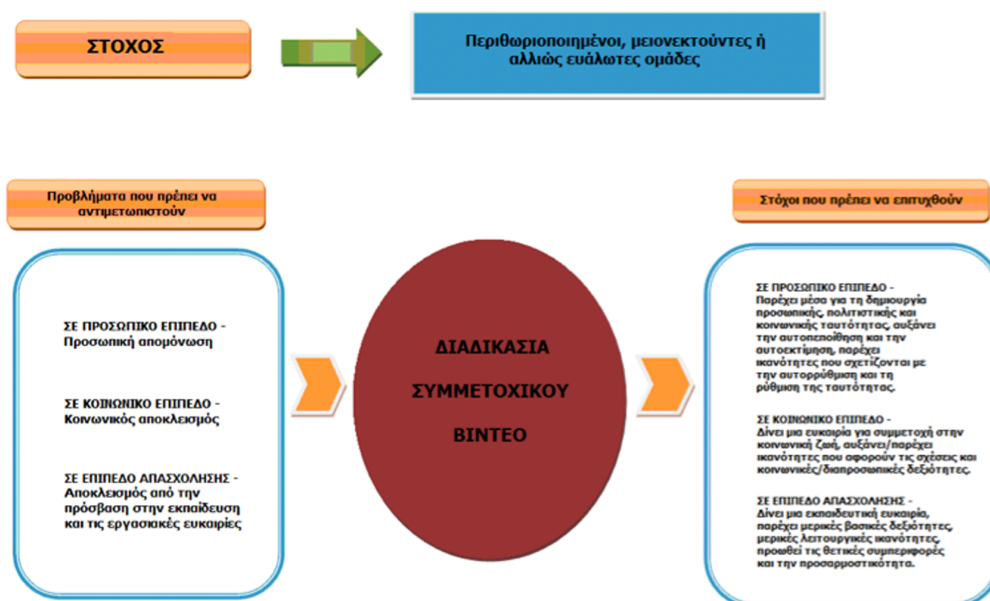
Σύντομος οδηγός για τους βοηθούς και εκπαιδευτές

Η δεύτερη φάση του Vista προγράμματος έχει στραφεί στην πραγματοποίηση ενός σύντομου οδηγού για τους εκπαιδευτές και τους βοηθούς για το πώς να διαχειριστούν τις συμμετοχικές τηλεοπτικές δραστηριότητες για τις περιθωριοποιημένες, μειονεκτούσες ή ειδήλλως ευάλωτες ομάδες ενηλίκων.

Η έμφαση της πρακτικής του συμμετοχικού βίντεο (PV) ή (ΣΒ) έχει δοθεί στη διαδικασία παρά στο προϊόν: Το ΣΒ κατευθύνεται περισσότερο προς την αντανάκλαση απ' ό, τι προς την πραγματική παραγωγή δεδομένου ότι ολόκληρη η διαδικασία είναι κεντροθετημένη στη συμμετοχή. Είναι μια πορεία κατά μήκος της οποίας οι συναισθηματικές και γνωστικές πτυχές σταματούν: τα νέα συναισθήματα που εμφανίζονται επιφέρουν την απόκτηση των νέων γνωστικών ειδικοτήτων.

Το ΣΒ που πραγματοποιείται κατά αυτόν τον τρόπο γίνεται ισχυρό την εμπειρία, τις ανάγκες και τις ελπίδες των ανθρώπων από τις προοπτικές τους. Μπορεί να κινήσει μια διαδικασία ανάλυσης και αλλαγής που εξάρει τη γνώση και την πρακτική, ενώ παρακινεί τη δημιουργικότητα και εντός και πέρα από την κοινότητα. Το ΣΒ δίνει μια φωνή και ένα πρόσωπο σε εκείνους που κανονικά δεν ακούγονται ή βλέπονται.

Το Vista PV πρότυπο αντιπροσωπεύεται όπως ακολουθεί:

Ο οδηγός είναι χωρισμένος σε 4 κεφάλαια, τα οποία είναι τα στάδια της διαδικασίας ΣΒ

Συμμετοχικό βίντεο για τις περιθωριοποιημένες, μειονεκτούσες ή ειδήλλως ευάλωτες ομάδες

Στάδιο 1 – Διαμόρφωση της ομάδας μέσω της αφήγησης

Η αφετηρία του εργαστηρίου PV είναι η δημιουργία ενός καλοδεχόμενου και παρακινητικού περιβάλλοντος ομάδας. Με βάση τη συμμετοχή και τη συνεργασία, οι δραστηριότητες ΣΒ πρέπει να δεσμεύουν τους συμμετέχοντες φυσικά, διανοητικά και συναισθηματικά σε μια πολυαισθητηριακή εμπειρία. Η «γνωριμία μεταξύ τους» μπορεί να είναι το πρώτο βήμα για τη διαμόρφωση ομάδας. Άλλες δραστηριότητες (προσομοίωση, απεικόνιση παιχνιδιού ρόλου, ελεύθερη συζήτηση, διατύπωση των σκέψεων, των ερωτήσεων ή της εμπειρίας, οι φυσικές μετακινήσεις), βασισμένες στις διαφορετικές ιστορίες των συμμετεχόντων, μπορούν να δώσουν τη συναισθηματική υποκίνηση και χωριστά και μέσα στην ομάδα. Τα μέλη μπορούν να φέρουν τη δέσμευσή τους, τις βιωμένες εμπειρίες και τη γνώση τους για το πώς είναι η ζωή, από την προοπτική τους, μοιράζοντας τις αντιλήψεις τους και προσδιορίζοντας, δίνοντας προτεραιότητα και αξιολογώντας τα ζητήματά τους.

Συμμετοχικό βίντεο για τις περιθωριοποιημένες, μειονεκτούσες ή ειδήλλως ευάλωτες ομάδες

Στάδιο 2 - από την αφήγηση στην κατάρτιση ενός «Σεναρίου»

Όταν φτάσουμε σε μια καλή συνοχή μέσα στα μέλη ομάδας, μια από τις κύριες φάσεις της διαδικασίας VISTA PV πρέπει να αρχίσει. Μέσω της οικοδόμησης και της επανοικοδόμησης των αφηγήσεων και των συζητήσεων συμμετεχόντων, πρέπει να ανακαλυφθεί ποιες ιστορία/ιστορίες η ομάδα θα επιθυμούσε να πει και να κάνει ταινία. Οι δημιουργικές δραστηριότητες πρέπει να οργανωθούν προκειμένου να υποκινηθούν οι ιδέες, για να χτίσουν την εμπιστοσύνη της ομάδας, για να ενθαρρύνουν και να εγκωμιάσουν τις ιστορίες των μελών της ομάδας. Ο βοηθός πρέπει να τονώσει την ομάδα υπογραμμίζοντας ότι ο καθένας έχει μια ιστορία να πει και το δικαίωμα να ακουστεί. Μερικά εργαλεία και έμμεσες-αισθητηριακές ασκήσεις που υποκινούν τη δημιουργικότητα μπορούν να χρησιμοποιηθούν, για παράδειγμα, χρησιμοποιώντας το παιχνίδι ρόλων, τις ασκήσεις παιχνιδιών ομάδας καθώς επίσης και την εμπράγματο εμπειρία διευκόλυνσης, μετακίνηση σωμάτων, σχέδια... προκειμένου να κεντριστεί η φαντασία των ανθρώπων για να δημιουργήσουν τις αρχικές ιστορίες που υπερβαίνουν τα υπάρχοντα θέματα και τα αφηγήματα που δοκιμάζουν καθημερινά.

Η διανομή αυτών των αφηγημάτων είναι σημαντική όχι μόνο για την αίσθηση της ταυτότητας, κατανόησης και αναγνώρισης από άλλους, αλλά ως μορφή δημιουργικής έκφρασης και υπεράσπισης των ζητημάτων της ζωής τους. Τα μέλη της ομάδας μπορούν να είναι σε θέση να κινηθούν πέρα από καθημερινές εμπειρίες για να αποκαλύψουν ποιητικές και επινοητικές αποδόσεις των εσωτερικών φωνών τους ερμηνεύοντας, απεικονίζοντας, και επιδέξια επαναδεσμεύοντας στον κόσμο τους. Αυτό μπορούμε να το δούμε ως αφετηρία για τη δημιουργία μιας αφήγησης ομάδας, στην οποία τα μέλη ομάδας, που αρχίζουν από την αφήγησή τους, μπορούν να βάλουν μερικά στοιχεία μαζί που δημιουργούν έτσι μια κοινή ιστορία. Η διαδικασία αρχίζει με ένα μικρόβιο μερικών κοινών ιδεών. Ο βοηθός έχει το στόχο να βοηθήσει τους συμμετέχοντες για να συγκεντρωθούν οι διαφορετικές ιδέες, απόψεις, μεθόδους, εμπειρίες σε μια ιστορία γύρω από ένα κοινό θέμα. Η σύλληψη των προσωπικών αφηγημάτων για τη δημιουργία ενός χειρογράφου, κάποιο «σενάριο» για το πρόγραμμα ΣΒ, είναι γενικά στα χέρια του βοηθού, εάν οι συμμετέχοντες δεν είναι βέβαιοι, αλλά εξασφαλίζοντας ότι οι συμμετέχοντες οδηγούν αυτήν την δραστηριότητα και να αφήσουν την ομάδα να είναι κύρια της ιστορίας (καλύτερα για να μην καθοδηγήσουν ή να μην προτείνουν αλλά ενθαρρύνοντας τους συμμετέχοντες να σκεφτούν για αυτό που ακριβώς θέλουν να επικοινωνήσουν). Η καλύτερη λύση είναι να δημιουργηθεί ένα σενάριο με τη χρησιμοποίηση όλων των ιδεών των συμμετεχόντων, έτσι οι συμμετέχοντες θεωρούν ότι το τελικό σενάριο είναι ένα μέρος της ιστορίας τους και έχει τα σημεία των ζωών τους, αφήνοντας κατά συνέπεια την ομάδα να είναι κύρια του τελικού «σεναρίου».

Αυτή η πορεία μπορεί να ειπωθεί ως τραγούδι τζαζ, με μια βαθιά δομή (το γενικό σενάριο) που διανθίζεται με τον ελεύθερο αυτοσχεδιασμό (οι συζητήσεις/οι αφηγήσεις/οι ιδέες των συμμετεχόντων).

Αυτή η διαδικασία του να εργάζεσαι μαζί για να δημιουργήσεις μια ιστορία είναι παρακινητική και μπορεί να είναι πολύ ενδυναμωτική. Πράγματι, τα εργαλεία προγραμματισμού όπως τα «σενάρια» είναι επίσης χρήσιμοι τρόποι να εξασφαλιστεί ίση και σημαντική δέσμευση όλων των συμμετεχόντων.

Συμμετοχικό βίντεο για τις περιθωροποιημένες, μειονεκτούσες ή ειδήλλως ευάλωτες ομάδες

Στάδιο 3 – Κινηματογραφώντας την ιστορία/τις ιστορίες

Οι συμμετέχοντες πρέπει να αρχίσουν να σκέφτονται για τη δημιουργία μιας ιστορίας χρησιμοποιώντας την κάμερα. Αυτό είναι το στάδιο στη διαδικασία στην οποία οι συμμετέχοντες αναλαμβάνουν την παραγωγή οποιουδήποτε βίντεο έχουν προγραμματίσει. Είναι η κεντρική φάση της μεθόδου: μέσω του φακού έχουν την ευκαιρία να επιλέξουν πού να στραφούν, για να αποκαλύψουν το περιβάλλον τους και για να φτάσουν σε ένα εξωτερικό ακροατήριο μέσω της ανάπτυξης ενός συνεπούς κινούμενου προγράμματος εικόνας. Αυτός ο τρόπος, η μέθοδος ΣΒ επιτρέπει στους ανθρώπους να γίνουν δημιουργοί και είναι ένας μεγάλος καταλύτης για την ενδυνάμωση και την αλλαγή. Το βίντεο γίνεται ένα εργαλείο για να απεικονίσει την πραγματικότητα των συμμετεχόντων και να δώσει έμφαση στη δυνατότητά τους να βελτιώσουν τις προσωπικές και κοινωνικές δεξιότητές τους. Αυτό το στάδιο πρέπει να διαιρεθεί σε τέσσερις φάσεις.

Φάση 1 - πώς να χρησιμοποιήσουμε την κάμερα

Είναι η πρώτη επαφή των συμμετεχόντων με τη βιντεοκάμερα και ο στόχος είναι να τους δοθεί η ευκαιρία να εξοικειωθούν με τον εξοπλισμό για την τηλεοπτική καταγραφή. Πρέπει να υπογραμμιστεί ότι οι συμμετέχοντες πρέπει να το διασκεδάσουν, χωρίς την ύπαρξη φόβου καθώς χειρίζονται και χρησιμοποιούν την κάμερα. Κατά συνέπεια πρέπει να εξηγηθεί ως απλό εργαλείο, επίσης μέσω των πρακτικών επιδείξεων των βασικών χαρακτηριστικών γνωρισμάτων της ψηφιακής βιντεοκάμερας.

Ο συμμετέχων πρέπει να καταλάβει ότι το να κάνει λάθος είναι ένα μέρος της εκμάθησης και του να μείνει και να εργαστεί μαζί με άλλους: κανένα θέμα εάν ο καθένας τη χρησιμοποιεί ή θα τη χρησιμοποιήσει με έναν λανθασμένο τρόπο. Όλα μπορούν να ξαναγίνουν, να ρυθμιστούν, να αναδιοργανωθούν.

Συμμετοχικό βίντεο για τις περιθωριοποιημένες, μειονεκτούσες ή ειδήλλως ευάλωτες ομάδες

Στάδιο 3 – Κινηματογραφώντας την ιστορία/τις ιστορίες

Φάση 2 - οι ρόλοι μέσα στην ομάδα: επιλογή των ηθοποιών

Αυτή η φάση συσχετίζεται με την κατανομή των ρόλων της ομάδας (καμεραμάν, βοηθός φωτογραφικών μηχανών, πρόσωπο, ήχος/βοηθός οργάνων ελέγχου, ερευνητής, συντονιστής παραγωγής, βοηθός έκδοσης.): ποιοι είναι, τι κάνουν, ποιες είναι οι ευθύνες τους... Καθένας από τους συμμετέχοντες μπορεί να αναγγείλει σε ποιο μέρος του βίντεο θα επιθυμούσε να αναμιχθεί. Αυτό που είναι σημαντικό να υπογραμμισθεί είναι ότι όλοι οι συμμετέχοντες θα συμμετάσχουν ως δράστης ή ηθοποιός για αυτό το τηλεοπτικό πρόγραμμα. Αλλά εάν κάποιος δεν επιθυμεί να ενεργήσει μπροστά από τη φωτογραφική μηχανή, θα μπορούσε να είναι χρήσιμος με το να κάνει άλλη εργασία για την ταινία πίσω από την κάμερα. Το ιδανικό είναι όλοι οι συμμετέχοντες να έχουν ίσες ευκαιρίες να αναλάβουν όλους τους ρόλους κατά τη διάρκεια της φάσης παραγωγής. Οι συμμετέχοντες πρέπει να ενθαρρυνθούν να περιστρέφουν τους ρόλους σε κανονική βάση για να αποτρέψουν σε κάποια άτομα να ιδιοποιηθούν τους ιδιαίτερους ρόλους. Εντούτοις, εάν θα είναι δύσκολο για κάθε συμμετέχοντα να περιληφθεί σε όλες τις θέσεις κατά τη διάρκεια του τηλεοπτικού γυρίσματος, μπορούν να οργανωθούν σε μικρές ομάδες. Για παράδειγμα:

- Μια μικρή ομάδα ανθρώπων θα πάρει την ευθύνη της διαδικασίας επεξεργασίας εκφράζοντας την άποψή τους σχετικά με το τελικό οπτικό ύφος του βίντεο.
 - Μια άλλη μικρή ομάδα θα είναι υπεύθυνη για την κάμερα ως βοηθός για την κάμερα κατά τη διάρκεια του τηλεοπτικού γυρίσματος.
 - Μια μικρή ομάδα μπορεί να είναι οι ερευνητές / ρεπόρτερ.
- Προσοχή πρέπει επίσης να δοθεί στον προσδιορισμό και την επιλογή των τοποθεσιών στις οποίες η ιστορία θα γυρισθεί. Επομένως, μια άλλη μικρή ομάδα θα πρέπει να κάνει αυτήν την εργασία. Κατόπιν η ομάδα μπορεί να ανταλλάξει ρόλους. Από αυτή την άποψη το ΣΒ φέρνει τον καθένα στο ίδιο επίπεδο. Οι ιεραρχίες που υπάρχουν έξω από το χρόνο των εργαστηρίων τείνουν να αποσυντεθούν. Οι συμμετέχοντες αλλάζουν συνεχώς τους ρόλους, από τον χειριστή της κάμερας στο αντικείμενο επεξεργασίας, από το διευθυντή στον ηθοποιό, και η δυναμική της εξουσίας μετατοπίζεται συνεχώς.

Συμμετοχικό βίντεο για τις περιθωριοποιημένες, μειονεκτούσες ή ειδήλλως ευάλωτες ομάδες

Στάδιο 3 – Κινηματογραφώντας την ιστορία/τις ιστορίες

Φάση 3 - Εργασία στο πεδίο: τα βίντεο σκηνοθετούνται και φιλμάρονται από τους συμμετέχοντες

Από τώρα και στο εξής η μορφή της ομάδας γίνεται πραγματικότητα. Οι συμμετέχοντες είναι οι διευθυντές, το ακροατήριο, οι πρωταγωνιστές... η μέθοδος του ΣΒ λαμβάνει την τελική μορφή της. Αυτός είναι ο χρόνος να αρχίσει το τηλεοπτικό προϊόν με τη μαγνητοσκόπηση της ιστορίας και με το να δώσει σε αυτό πρόσωπα και φωνές. Οι συμμετέχοντες πρέπει να κινηματογραφούν σε σχέση με το «σενάριο» που, στην περίπτωση μας, είναι κάποια βασική αφηγηματική δομή που οργανώνεται στο πρόγραμμα βιντεοσκόπησης και διαιρεί το σενάριο σε χωριστές σκηνές. Κατά τη διάρκεια της βιντεοσκόπησης, το σενάριο είναι ένα σημείο αναφοράς, αλλά οι συμμετέχοντες μπορούν να είναι εύκαμπτοι. Δεν είναι ένα χειρόγραφο που πρέπει να κοιταχτεί συνεχώς κατά τη βιντεοσκόπηση, είναι ακριβώς μια βασική γραμμή που βοηθά τη διαδικασία. Σε αυτήν την φάση ο βοηθός πρέπει να προσέχει ότι όλοι οι συμμετέχοντες έχουν το ρόλο τους και πρέπει να βοηθήσει την ομάδα εξασφαλίζοντας την πρόοδο της ταινίας και ενθαρρύνοντας όλους τους συμμετέχοντες. Αυτή η φάση επιτρέπει στους ανθρώπους να γίνουν δημιουργοί δεδομένου ότι είναι ένας μεγάλος καταλύτης για τη δράση, για την αλλαγή. Το αδύνατο γίνεται δυνατό.

Το βίντεο μπορεί να γίνει ένα εργαλείο και για να απεικονίσει την πραγματικότητα των συμμετεχόντων, και να δώσει έμφαση στη δυνατότητά τους να αλλάξουν αυτήν την πραγματικότητα. Μέσω του φακού έχουν την ευκαιρία να επιλέξουν που να στραφούν, για να αποκαλύψουν το περιβάλλον τους και για να προσεγγίσουν ένα εξωτερικό ακροατήριο. Προφανώς η εστίαση πρέπει πάντα να γίνεται για να βοηθήσει να αναπτύξει την εμπιστοσύνη των συμμετεχόντων στη χρησιμοποίηση του εξοπλισμού, και τελικά, τον έλεγχο τους επί της διαδικασίας. Αυτή η διαδικασία της μαγνητοσκόπησης μπορεί να είναι πολύ διασκεδαστική για τους συμμετέχοντες και αναπτύσσει την υπερηφάνεια στα επιτεύγματά τους. Μπορεί να χτίσει την εμπιστοσύνη και τον αυτοσεβασμό και, φυσικά, να επιτρέψει στην ομάδα για να αναπτύξει τον έλεγχο του προγράμματος.

Συμμετοχικό βίντεο για τις περιθωριοποιημένες, μειονεκτούσες ή ειδήλλως ευάλωτες ομάδες

Στάδιο 3 – Κινηματογραφώντας την ιστορία/τις ιστορίες

Φάση 4 – Προβολή αποσπασμάτων του βίντεο

Η ικανότητα του βίντεο για αναπαραγωγή της ταινίας στιγμιαία, χρησιμοποιώντας τη λειτουργία αναπαραγωγής, δημιουργεί μια ζωντανή επανατροφοδότηση και χρησιμεύει για να αντανakλά προς τα πίσω την "πραγματικότητα μας".

Το σχέδιο της ταινίας - οθόνης - συζήτησης αποτελεί τον ίδιο τον πυρήνα της συμμετέχουσας τηλεοπτικής διαδικασίας και είναι ακέραιο σε όλα τα διάφορα στάδια που σχετίζονται με αυτό.

Η ανασκόπηση αποσπασμάτων και η σκέψη σχετικά με τις επιτυχίες, προκλήσεις, και τα παθήματα που γίνονται μαθήματα είναι ένα βασικό μέρος κάθε σταδίου. Οι συμμετέχοντες θα μάθουν γρήγορα με την ανακοίνωση και την απάντηση στα ζητήματα που προσδιορίζονται και θα είναι σε θέση να λάβουν τις ενημερωμένες αποφάσεις για αυτά που θα κάνουν στην ταινία έπειτα και πώς.

Είναι σημαντικό να ορισθεί ένα σχέδιο ανασκόπησης και να θεωρηθούν τα αποσπάσματα ως τμήμα της διαδικασίας ΣΒ.

Η αντανάκλαση επάνω στα αποσπάσματα αντιπροσωπεύει μια άσκηση του φαινομένου της απόστασης ρόλου, ένας προσδιορισμός της απόδοσης και μια μετατόπιση σε μια θέση μετά ρόλου στην οποία ο φορέας ρόλου ενώνει με το διευθυντή και, από αυτήν την θέση εξετάζει επίσης την απόδοση από τις απόψεις του ακροατηρίου. Από αυτήν την διακοπή και την απεικόνιση, είναι δυνατό να αναπτυχθεί η ικανότητα και ακόμη και η συνήθεια της μετατόπισης των απόψεων, χτίζοντας βαθμιαία έναν εσωτερικό παρατηρούντα διευθυντή.

Μια πολύ καλή άσκηση είναι επίσης να εστιάσουν σε αυτό που σκέφτονται ότι λείπει ή θα μπορούσε να βελτιωθεί.

Συμμετοχικό βίντεο για τις περιθωριοποιημένες, μειονεκτούσες ή ειδήλλως ευάλωτες ομάδες

Στάδιο 4 - Η διαδικασία επεξεργασίας

Σε αυτήν τη φάση ο βοηθός διαδραματίζει έναν βασικό ρόλο στην υποστήριξη των συμμετεχόντων στο να διαμορφώνουν βίντεο, ακόμα κι αν η ομάδα είναι επίσης ο ηθοποιός αυτής της φάσης. Οι εικόνες επιλέγονται για τη βιντεοσκόπηση από τους ίδιους τους συμμετέχοντες, οι οποίοι επιλέγουν τι και τι να παρουσιάσουν. Η τεχνική διαδικασία επεξεργασίας μπορεί να γίνει από τον ίδιο το βοηθό (μόλις επιλέξει η ομάδα τις εικόνες), από το βοηθό με μερικά μέλη της ομάδας (αυτοί που θέλουν να συμμετέχουν επίσης στην τεχνική πραγματοποίηση του βίντεο), από όλους τους συμμετέχοντες (εάν όλοι τους θέλουν να είναι δράστες επίσης αυτής της διαδικασίας). Δεν είναι δυνατό ο καθένας να συμπεριληφθεί στην έκδοση, και πολλοί άνθρωποι δεν θα ενδιαφερθούν ή δε θα έχουν το χρόνο ούτως ή άλλως, αλλά η ύπαρξη μιας μικρής ομάδας συμβούλων βοηθά πραγματικά να φύγει μερική από την εξουσία μακριά από το συντάκτη. Πρέπει να αναφερθεί ότι σήμερα η επεξεργασία δεν είναι πλέον τομέας επαγγελματιών, οι περισσότεροι σύγχρονοι υπολογιστές μπορούν αμέσως να γίνουν στούντιο έκδοσης και το σύγχρονο λογισμικό επεξεργασίας είναι σχετικά εύχρηστο, επιτρέποντας να παράγονται ταινίες μικρού μήκους σχετικά γρήγορα και απλά. Ακόμη και ο μικρότερος χειρισμός του βιντεοσκοπημένου υλικού, όπως η τοποθέτηση των τίτλων στην έναρξη και το τέλος και η προσθήκη κάποιας μουσικής στο υπόβαθρο σε μερικές από τις βιντεοσκοπήσεις μπορεί να κάνει ένα προϊόν να φαίνεται πολύ επαγγελματικό.

Αυτό είναι επίσης, για την ομάδα, ένας σημαντικός χρόνος να αναθεωρηθούν οι συμφωνίες που γίνονται στην έναρξη του προγράμματος και να μιλήσουν για την εμπειρία τους. Μπορεί να είναι αυτό το σημείο το μοναδικό όπου μερικοί συμμετέχοντες κατανοούν την αληθινή δύναμη αυτού που έχουν δημιουργήσει και είναι χρήσιμο να συζητήσουν μαζί πάλι για όλη τη διαδικασία και το βιωμένο ΣΒ στη δράση.

This project has been funded with support from the European Commission.

This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.